

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
протокол № 2 від 30.08. 2022р.
Завідувачка кафедри

 (Наталія КАБЕЛЬНИКОВА)

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

**ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ
ТРУДНОЩАМИ НАВЧАННЯ**

Освітня програма «Спеціальна освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Спеціальність **016 Спеціальна освіта 016.01** Логопедія

Галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

Івано-Франківськ 2022

1. Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Технології психолого-педагогічного супроводу молодших школярів зі специфічними труднощами навчання
Викладач (і)	Кабельнікова Наталія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної освіти
Посилання на сайт	
Контактний тел..	
Е-mail викладача:	nkabelnikova@ksu.ks.ua
Графік консультацій	понеділок, 15.00 або у призначений час
Методи викладання	лекційні та практичні заняття, презентації, диференційовані та індивідуальні завдання, тести

2. Анотація до курсу

Освітня компонента орієнтована на вивчення етіопатогенезу, симптоматики специфічних труднощів навчання у молодших школярів, методик, методів та прийомів їх діагностики, технологій їх профілактики та психолого-педагогічної корекції. Особливу увагу під час вивчення курсу спрямовано на вивчення різних підходів до організації психолого-педагогічного супроводу учнів початкових класів з труднощами опанування навичками читання, письма та арифметичних обчислень з урахуванням сучасних тенденцій в логопедичній науці та практиці. Освітня компонента спирається на одержані знання з таких дисциплін, як «Організація взаємодії фахівців під час комплексного супроводу дітей з тяжкими порушеннями мовлення в умовах лікувально-оздоровчого та корекційно-реабілітаційного середовища», «Інноваційні технології в освітньому процесі дітей з тяжкими порушеннями мовлення», «Логопедичний супровід осіб з особливими освітніми проблемами».

3. Мета курсу: сформувати у майбутніх логопедів професійну компетентність через озброєння знаннями з етіології, патогенезу та симптоматики специфічних труднощів навчання у молодших школярів та технологіями психолого-педагогічного їх супроводу в умовах інклюзивного середовища.

4. Цілі курсу: в результаті вивчення дисципліни студент має володіти теоретичними знаннями щодо:

- поняття «специфічні труднощі навчання»;
- сучасних поглядів на причини, механізми та прояви специфічних труднощів навчання у дітей молодшого шкільного віку,

- класифікації специфічних труднощів навчання;
 - методик, методів та прийомів діагностики специфічних труднощів навчання у молодших школярів;
 - технологій психолого-педагогічного супроводу учнів початкових класів з різними труднощами навчання в умовах інклюзивного середовища;
 - особливостей організації логопедичної роботи з подолання специфічних труднощів навчання у молодших школярів в умовах закладів загальної середньої освіти;
- уміннями та навичками:**
- діагностувати специфічні труднощі навчання у молодших школярів, у тому числі проводити диференційну діагностику;
 - використовувати технології психолого-педагогічного супроводу молодших школярів зі специфічними труднощами навчання в умовах закладів загальної середньої освіти.
 - надавати консультативну допомогу батькам молодших школярів зі специфічними труднощами навчання, вчителям закладів загальної середньої освіти.

Компетентності та програмні результати навчання

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК-7. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

СК-9. Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища.

СК-10. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або освітні проекти у сфері спеціальної та інклюзивної освіти

Програмні результати навчання:

РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

РН 7. Робити фаховий внесок до професійних знань і практики та оцінювання результатів діяльності команди у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, мотивувати учасників команди супроводу до досягнення спільних цілей.

РН 8. Приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

РН 9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 11. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

РН 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

РН 13. Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища,

забезпечувати його якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей.

РН 14. Створювати та реалізовувати наукові розробки та/або освітні проекти, спрямовані на підвищення якості організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

5. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

	Консультації	Практичні заняття	Самостійна робота	Форма контролю
Кількість годин – 90 (3 кредити)	2	-	88	диф.залик

6. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
2022-2023	3	Спеціальна освіта. Логопедія	2	вибірковий

7. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Мультимедійні засоби (проектор), презентації, відеофрагменти занять, відеолекції

8. Політика курсу. Лекції з дисципліни здобувач має відвідувати обов'язково. Опанування освітньою компонентою у разі пропуску 50% занять, у тому числі, що були проведені дистанційно, без поважної причини, буде оцінено на FX. На сайті KSU online викладено додаткові матеріали, відео та презентації до кожної теми. На практичних заняттях необхідною є активна участь в обговоренні питань, заохочується висловлення та аргументація власної точки зору з проблеми або питання. Здобувач має володіти спеціальною термінологією у межах теми, вільно користуватися знаннями із раніше вивчених дисциплін, наводити приклади. Обов'язковим є підготовка самостійної роботи, яку здобувач має виконати в установлені терміни. Особливу увагу необхідно звернути на дотримання Кодексу доброчесності. Студент несе відповідальність за запозичення матеріалів інших авторів (з інтернет-джерел, у однокласників тощо). У разі виявлення плагіату робота оцінюється на 0 балів без надання можливості перескладання. Відповідно, загальна оцінка за курс буде знижена.

9. Схема курсу

Тиждень, дата, кількість годин	Тема, загальний план	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів	
Змістовий модуль 1. Етіологія, патогенез та симптоматика специфічних труднощів навчання						Змістовий модуль 1. Етіологія, патогенез та симптоматика специфічних труднощів навчання
Тиждень А 0,2 академічних години	Тема 1.1. Специфічні труднощі навчання. Загальна характеристика 1. Поняття про специфічні труднощі навчання. 2. Сучасні підходи до вивчення специфічних труднощів навчання у початковій школі. 3. Класифікації специфічних труднощів навчання. 4. Етіологія та патогенез специфічних труднощів навчання.	консультація	1; 2; 4; 5; 6;13	1. Розкрити та проаналізувати визначення терміну «специфічні труднощі навчання». 2. Порівняти вітчизняні та закордонні погляди на вивчення специфічних труднощів навчання. Результати оформити у вигляді таблиці.	20	

				<p>3. Розкрити класифікацію специфічних труднощів навчання. Визначити критерії їх виділення.</p> <p>4. Визначити патогенні фактори, вплив яких спричиняє виникнення специфічних труднощів навчання у молодших школярів.</p> <p>5. Пояснити механізми специфічних труднощів навчання.</p>	
Тиждень Б 0,2 академічних години	<p>Тема 1.2.: Психофізіологічні та психолінгвістичні механізми опанування загальнонавчальними вміннями та навичками</p> <p>1. Психофізіологічні та лінгвістичні операції процесу читання та письма.</p> <p>2. Історичний огляд учень про порушення писемного мовлення.</p>	консультації	1; 2; 4; 5; 6; 14	<p>1. Розкрити психологічні механізми оволодіння навичкою читання.</p> <p>2. Визначити етапи оволодіння навичкою читання в онтогенезі за Т.Г.Сгоровим, розкрити труднощі,</p>	10

	<p>3. Психологічна класифікація специфічних помилок читання.</p> <p>4. Психофізіологічні механізми обчислювальних навичок.</p>			<p>які виникають у дітей на кожному етапі.</p> <p>3. Підготувати інформаційне повідомлення щодо поглядів різних спеціалістів на проблему порушень писемного мовлення.</p> <p>4. Визначити, на які групи поділяє Т.Г.Єгоров специфічні помилки читання.</p> <p>5. Розкрити психофізіологічні механізми опанування обчислювальними навичками.</p> <p>6. Заповнити таблицю «Динаміка труднощів опанування навичкою читання на різних етапах навчання».</p>	
<p>Тиждень А 0,2 академічних години</p>	<p>Тема 1.3.: Дислексія як специфічне порушення загальнонавчальної навички</p>	<p>консультація</p>	<p>5; 6; 8; 10; 14; 18</p>	<p>1.Пояснити, у чому полягає механізм спадковості порушень писемного мовлення.</p>	<p>10</p>

	<p>1. Причини виникнення дислексії.</p> <p>2. Симптоматика дислексії: А) психолого-педагогічна; Б) клініко-психопатологічна.</p> <p>3. Механізми дислексії: А) порушення просторових уявлень; Б) порушення усного мовлення; В) білінгвізм; Г) затримка психічного розвитку; Д) афективні порушення.</p> <p>4. Класифікації дислексії.</p>			<p>2. Назвати та пояснити клінічні типи етіологічних факторів дислексії.</p> <p>3. Розкрити психолого-педагогічні прояви дислексії.</p> <p>4. Визначити динаміку порушень читання у дітей.</p> <p>5. Розкрити клініко-психопатологічні прояви дислексії у дітей.</p> <p>6. Обґрунтуйте значення кожного механізму у виникненні дислексії.</p> <p>7. Розкрийте методику виявлення лівшості та ліворукості у дітей.</p>	
<p>Тиждень Б 0,2 академічних години</p>	<p>Тема 1.4 Класифікація дислексії. Загальна характеристика.</p> <p>1. Мультиаксальна класифікація дислексій (О.М. Корнев).</p>	консультація	5; 6; 8; 10; 14; 15	<p>1. Визначити критерії виділення форм в різних класифікаціях порушень читання у дітей.</p> <p>2. Заповнити таблицю:</p>	10

	<p>2. Патогенетична класифікація С. Борель-Мезоні.</p> <p>3. Класифікація О.А. Токаревої.</p> <p>4. Класифікація Лалаєвої Р.І.</p> <p>5. Типологія помилок читання.</p> <p>6. Особливості прояву труднощів опанування навичкою читання дітьми на різних етапах навчання.</p>			<p>Порівняльна характеристика класифікацій дислексії».</p> <p>3 . Заповнити таблицю «Типологія помилок під час читання та їх механізми»</p>	
<p>Тиждень А</p> <p>0,2 академічних години</p>	<p>Тема 1.5 : Дисграфія як специфічне порушення загальнонавчальних навичок</p> <p>1.Класифікація дисграфії за підручником Л.С.Волкової.</p> <p>2.Класифікація дисграфії за І.М. Садовніковою.</p> <p>3.Класифікація дисграфії О.М.Корнева.</p> <p>4. Патогенез та симптоматика дизорфографії.</p> <p>5. Типологія помилок під час письма.</p>	лекція	2; 4; 5; 6; 7; 8; 12; 16	<p>1.Зробити класифікацію помилок під час письма за різними класифікаціями, пояснити механізми їх виникнення. Результати оформити у вигляді таблиці.</p> <p>2. Підготуватися до аналізу дитячих письмових робіт.</p>	10
<p>Тиждень Б</p> <p>0,2 академічних години</p>	<p>Тема:1.6. Дискалькулія як специфічне порушення загальнонавчальних умінь та навичок</p>	консультація	1; 2; 4; 5; 6; 8; 13; 16	<p>1. Розкрити причини виникнення дискалькулії у молодших</p>	10

	<p>навчання як провідна форма роботи із зазначеною категорією учнів.</p> <p>3. Форми психолого-педагогічного супроводу учнів зі специфічними труднощами навчання у загальноосвітній школі.</p> <p>4. Роль спеціалістів у супроводі учнів з порушеннями читання, письма та обчислювальних операцій.</p> <p>5. Визначення рівнів підтримки молодших школярів зі специфічними труднощами навчання.</p>				
<p>Тиждень Б 0,2 академічних години</p>	<p>Тема 2.2. Технології психолого-педагогічного супроводу молодших школярів з порушеннями читання</p> <p>1. Принципи організації психолого-педагогічного супроводу учнів з порушеннями читання.</p> <p>2. Технології корекції та розвитку оптико-просторових відношень та орієнтації</p>		<p>1; 2; 3; 6; 8; 9; 11; 12; 13</p>	<p>Розробити програму психолого-педагогічного супроводу молодшого школяра дислексією.</p> <p>3</p>	<p>10</p>

	<p>3. Технології розвитку фонологічної системи мовлення.</p> <p>4. Технології корекції та розвитку зорово-моторної координації.</p> <p>5. Технології корекції та розвитку мнестичних процесів та логочних операцій</p>				
<p>Тиждень А 0,2 академічних години</p>	<p>Тема 2.3. Технології психолого-педагогічного супроводу молодших школярів з порушеннями письма</p> <p>1. Принципи організації психолого-педагогічного супроводу учнів з порушеннями письма.</p> <p>2. Технології корекції кінетичних помилок</p> <p>3. Технології корекції оптичних помилок</p> <p>4. Технології корекції диспраксічних порушень</p> <p>5. Технології корекції порушень фонематичних процесів.</p> <p>5. Технології корекції труднощів процесів кодування та декодування графічних знаків.</p>		<p>1; 2; 3; 6; 8; 9; 11; 12; 13</p>	<p>Розробити програму психолого-педагогічного супроводу молодшого школяра дисграфією</p> <p>с</p>	<p>10</p>

	6. Технології розвитку орфографічних умінь та навичок				
Тиждень Б 0,2 академічних години	<p>Тема 2.4. Технології психолого-педагогічного супроводу молодших школярів з дискалькулією</p> <p>1. Принципи організації психолого-педагогічного супроводу учнів з дискалькулією.</p> <p>2. Технології формування сенсо-моторних (гностико-праксичних) функцій</p> <p>3. Технології розвитку логічних операцій</p> <p>4. Технології формування сукцесивних та симультанних процесів.</p> <p>5. Технології формування кількісних уявлень.</p> <p>6. Інтеграція мовленнєвих та немовленнєвих функцій у процесі математичної діяльності</p>		1; 2; 3; 6; 8; 9; 11; 12; 13; 18; 19	Розробити програму психолого-педагогічного супроводу молодшого школяра з дискалькулією	10

10. Система оцінювання та вимоги

Політика щодо подолання академічної неуспішності: негативну оцінку можна підвищити, для цього студенту надається одна спроба. Якщо студент не засвоїв тему, пропустивши з поважної причини заняття - він може одержати консультацію у викладача та скласти тему. Ідентичні роботи, представлені різними студентами не оцінюються (зараховується 0 балів за кожену роботу). За самостійну та аудиторну роботу здобувач може одержати максимально 100 балів. Максимальний бал за заняття студент одержує у разі вільного

володіння матеріалом зі всіх питань плану заняття, спеціальною термінологією, активної участі в обговоренні питань та виконання завдань за планом заняття, при цьому висловлює аргументовано власну думку щодо досліджуваного явища, аналізує, співставляє та порівнює, використовує додаткові джерела інформації.

Критерії оцінювання студентів на практичних заняттях

Рівень відповіді	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
високий	<p>Відповідь або виконання завдання характеризується правильністю та повнотою без допомоги викладача. Студент вільно володіє термінологією з теми, логічно викладає матеріал, може самостійно навести приклади із власних спостережень, провести порівняльний аналіз явищ, що висвітлюються</p> <p>Рівень відповіді або виконання завдання є творчим.</p>
дуже добре	<p>Відповідь або виконання завдання характеризується повнотою з незначними огріхами, що виправляються студентом самостійно без надання допомоги з боку викладача. Студент володіє матеріалом з теми, використовує терміни, може дати їм визначення. Викладення матеріалу з теми є чітким, логічним з наведенням прикладів із власних спостережень, використанням знань із суміжних дисциплін. Порівняльний аналіз явищ, що висвітлюються, виконує за допомогою консультації викладача (за навідними питаннями).</p> <p>Рівень відповіді або виконання завдання є продуктивним.</p>
добре	<p>Відповідь або виконання завдання характеризується недостатньою повнотою, але правильністю. Студент володіє обсягом знань та умінь, які є необхідними для розкриття теми, користується термінологією, однак визначення поняттям надає неточно. Під час проведення порівняльного аналізу досліджуваних явищ студент може припускатися окремих неточностей, які виправляє після надання консультативної допомоги викладача.</p> <p>Рівень відповіді або виконання завдання є продуктивним</p>
середній	<p>Відповідь або виконання завдання характеризується неповнотою і проводяться за допомогою консультації викладача. Студент неточно використовує терміни або зазнає труднощів під час характеристики визначень ключових</p>

	<p>понять теми. Під час проведення порівняльного аналізу досліджуваного явища спостерігається порушення логічності та точності. Необхідна консультативна допомога з боку викладача.</p> <p>Рівень відповіді або виконання завдання є репродуктивним.</p>
задовільний	<p>Відповідь або виконання завдання характеризується фрагментарністю і є можливими тільки за умови надання консультативної допомоги викладача.</p> <p>Студент частково володіє матеріалом з теми, не користується ключовими термінами, не може самостійно навести приклади із власних спостережень. Викладення матеріалу відбувається на репродуктивному рівні зі значною кількістю огріхів та неточностей під керівництвом викладача</p>
незадовільний	<p>Відповідь або виконання завдання характеризується неправильністю та фрагментарністю, відбуваються під керівництвом викладача. Теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою курсу, засвоєно частково, необхідні практичні уміння не сформовано. Відповідь відсутня.</p>

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Кількість балів	Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
18-20	відмінно (А)	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою НІТ, має власну думку щодо викладеного матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки
16-17	добре (В)	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
14-15	добре (С)	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибокого аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.

12-13	задовільно (D)	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
5-11	задовільно (D)	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації. Студент на репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією.
1-4	незадовільно (FX)	Завдання виконано невчасно і є дублюванням відомих джерел інформації. Оформлення не відповідає вимогам, що висуваються до даного виду робіт. Студент не орієнтується у змісті представленого матеріалу.
0	незадовільно (F)	Завдання не виконано або не дотримано кодексу доброчесності

11. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні:

1. Бородіна О. С., Бойчук Ю. Д. Методичні рекомендації щодо організації та змісту діяльності вчителя загальноосвітнього навчального закладу в умовах інклюзивного навчання. Харків: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2013. 20 с.
2. Брембаті Ф., Доніні Р. Специфічні розлади розвитку дитини та процес навчання: Практичні рекомендації для батьків та педагогів. – Харків: Вид-во «Ранок». 2019. С.10-11.
3. Даніелс Елен Р., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. Львів: Надія, 2000. 256 с.
4. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 160с.
5. Логопедія: Підручник. \ за ред. М.К. Шеремет. К.: Вид. Дім «Слово», 2018. 786с.
6. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.

7. Хрестоматія з логопедії: До 100-річчя факультету спеціальної та інклюзивної освіти \ за ред. С.Федоренко, І.Марченко. К.: Книга-плюс, 2019. 421с.
8. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки. К. Центр учбової літератури, 2018. 248с.

Додаткові:

9. Горбунова О. Попередження невстигання учнів (методичні поради вчителям щодо роботи з дітьми, які погано встигають). *Завуч*. 2001. листопад (№32–33). С. 49–52.
10. Коробко С.Л., Коробко О.І. Робота психолога з молодшими школярами: методичний посібник. К.: Літера ЛТД. 2006. 354с.
11. Кулик В. Діти з труднощами у навчанні. *Шкільний світ*. 2001. №45. С. 2–3.
12. Балакірська Л. В. Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами. *Методичні орієнтири*. 2011. № 6. С. 11–13.
13. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
14. Соботович Е.Ф. Методика виявлення речевих порушень у дітей и диагностика их готовности к обучению. – К.: Освіта, 1998. – 87с.

Інтернет-ресурси:

15. <http://www.prescool.km/>
16. <http://logopediya.com/>
17. <http://logopedi.narod/>
18. <http://www.logopediya/>
19. <http://www.logopediya.com.ua/>